

Nika: Jel' ti čitaš biografije u katalogima izložbi?

Marina: Pa da, uvijek najprije pročitam biografiju pa impresum, il' možda obratno, al' to je ono što se trudim dohvatiti odmah čim mi se ukaže prilika. Zato volim i biografije kao zidne tekstove!?

Nika: Zidne? Ti zbilja radiš u velikoj instituciji. Ali zašto? Ja obično hoću vidjeti koliko godina ima umjetnik da shvatim u kojem kontekstu gledam rad... Što vidiš u biografiji?

Marina: Pa zanima me tko je to radio! Mene zanimaju ljudi, a ne predmeti, zanimaju me radovi samo kao rječiti produžetak nekoga misaonog bića, zanima me mjesto gdje se rad kači na čovjeka.

Nika: Ma da, samo se pitam koliko se vidi čovjeka, to misaono biće iz popisa izložbi. Čini mi se da je to obrazac iz kojeg ipak nešto čitamo, ali da se ne piše zapravo to što je zanimljivo. Nešto se vidi iz šprance godine rođenja, školovanja i gdje su ljudi izlagali, ali je to neki tekst iza. Zanima me što ti iz toga vidiš, odnosno koji element koristiš da bi u njega nešto svoje projicirala. Ili nije projekcija?

Marina: Istina je da mi je čitanje biografije u katalogu često slično onom osjećaju kad u nepoznatoj zemlji pokušaš otkriti što je spremljeno u nekom vakuum-paku, pa kad u tome ne uspiješ, a jezik ne razumiješ, uvijek na kraju uvjetnim refleksom pokušaš pomirisati. Al' eto, probaš doznati što se dá kroz ponuđene informacije.

Nika: Na primjer?

Marina: Pa to jel' muško il' žensko, koliko ima godina, di se rodio, pa što i kad je studirao – meni ipak bude jako zanimljivo. Gdje živi i gdje je izlagao, pokušam nešto doznati iz naslova izložbi i mjesta na kojima je izlagao. Naravno, zanimljivo mi je doznati i s kim je radio, naročito ovdje gdje poznajem kustose pa mi to nešto važno govori. Nekako je zabavno od tih nesuvislih komadića složiti neki pazl. Ima tu i čisto intelektualnog užitka, ali primarna je znatiželja.

Kad je riječ o sasvim nepoznatima iz nepoznatih sredina, krenu mi odmah vrlo snažne slike – kako bi mogao izgledati život umjetnika koji radi takve i takve radove, a gle gdje je izlagao. Ne znam kako to rade drugi ljudi?

Nika: Možda se zato onda katkad pusti umjetnika da govori o svom radu ili se autori barem pokažu na otvorenju. Je li razgovor (možda ovakav) neka daljnja uputa za čitanje?

Marina: Pa čini mi se da se o tome ne može reći ništa univerzalno. Uputa za čitanje meni je tvoja želja da o tome razgovaramo. Neki umjetnici najviše govore svojom nesposobnošću ili nedostatkom želje i volje da govore o svojem radu. I upravo je to ono najrječitije što vjerojatno najviše pomaže. Nema pravila. Taj je odnos prema radu dio rada samo se to često ne uvažava.

Ne znam, ili možda ne želim govoriti, zašto se to ne poštuje jer bih otišla u neke sfere odnosa materijalnog i duhovnog, heh... Tako da po mojem uopće nije naročito važno što ćemo mi o tome reći, već mi razgovorom gradimo samo putokaz koji onda ovisno o tome koliko mi to dobro mudrujemo može biti manje ili više lijep. Ali ljepota tu baš i nije važna...

Nika: Kad, zapravo, razumijemo samo ono što već ionako znamo! □

Marina: Naravno! Al' ponekad zaboravimo da se može pogledati i na drugu stranu, na tome se može poraditi.

Nika: Uvijek citiram Luhmana koji kaže da je komunikacija samo alociranje iznenađenja unutar poznatog. Pitanje je onda kako se uopće može doći do toga poznatog. Možda ne u komunikaciji? Ili u nekoj drugoj komunikaciji? Neartikuliranoj?

Marina: Komunikacija bi tu značila da nešto razmjenjujemo?

Nika: Da. Ja se načelno ne slažem s onom teorijom u kojoj je komunikacija proces u kojem jedna strana odašilje neku poruku, a druga strana s manje ili više šuma, tu istu poruku prihvaća. Ja mislim da je komunikacija prvenstveno utvrđivanje zajedničkog. Tu mi se i biografija čini da, zapravo, koliko god se to diskretno radilo, postavlja područje u nadi da će se pojaviti netko tko može dijeliti to iskustvo ili kome je to iskustvo barem poznato. Takva osoba je onda u mogućnosti vidjeti gdje je Luhmanovo „iznenađenje“ koje je element koji u radu može biti zanimljiv.

Marina: Da. I ovaj razgovor je, mislim, baš takvo uspostavljanje prepoznatljivog polja na kojemu bi se onda možda mogao uočiti taj tvoj mali iznenađujući pomak.

Problem je što se danas još uvijek rad otčitava kao „objekt“, kao neka konzistentna cjelina, dok se meni čini da 99,9 posto mnogih dobrih radova čini upravo ta dobro sazdana podloga na kojoj je onda jedno malo iznenađenje (koje također kao iskustvo dijelimo s autorom, jer ga inače ne bismo mogli vidjeti).

Bojim se da se već i ovo teško razumije.